

lav en Handlingsplan for situationer med mobning eller lignende

Dette værktøj kan bruges i situationer, hvor skolen har konstateret, at der foregår mobning eller lignende og derfor skal udarbejde en handlingsplan. Handlingsplanen skal være udarbejdet senest 10 arbejdsdage efter, at skolen har konstateret, at mobningen foregår.

Det er vigtigt, at indsatserne i handlingsplanen er målrettet de problemer I ser i elevgruppen og årsagerne til, at de er opstået. En grundig afdækning af situationen kan derfor indgå som et selvstændigt punkt i arbejdet med handlingsplanen.

Handlingsplansværktøjet består af fem trin

- 1 Indledende overvejelser**
Hvad ved I allerede om det, der foregår?
Er der brug for akutte tiltag her og nu?
Hvem skal inddrages i arbejdet med at udarbejde handlingsplanen?
- 2 Afdækning: Årsagen til problemerne med mobning eller lignende undersøges**
Hvordan er den sociale dynamik mellem eleverne?
Hvilke problemer peger undersøgelsen på?
Hvilke overordnede temaer handler problemerne om?
- 3 Temaer og indsatser**
Hvilke indsatser indenfor hvert tema skal igangsættes?
Hvilke tegn på at indsatsen virker ønsker I at se?
Hvordan følger I op?
Hvordan virker de enkelte indsatser?
- 4 Status og opfølgning på situationen**
Hvordan virker handlingsplanen overordnet set?
Er indsatserne i handlingsplanen tilstrækkelige til at løse problemerne?
- 5 Det videre arbejde**
Hvordan følger vi op på eleverne?
Hvordan sikrer I, at der ikke opstår mobning eller lignende igen?

Opmærksomhedspunkter

- ▶ **Mobning eller lignende:** Grænsen for hvornår reglerne gælder er lav – man skal allerede lave en handlingsplan når det er mobning eller lignende.
- ▶ **Handlingsplanen er et arbejdsdokument:** Arbejdet med de forskellige indsatser bør løbende evalueres. Hvis de ikke virker, reviderer man planen og arbejder videre med andre indsatser.
- ▶ **Informering af forældre:** Det er en pligt at informere forældre om det, deres barn er berørt af, men vær obs på ikke at dele personlige oplysninger om eleverne til andre forældre. I tillæg til informering om handlingsplanens indhold, skal I også huske at informere berørte elever og forældre om hvordan arbejdet med indsatserne går og om eventuelle justeringer i planen. Bagerst i skabelonen ligger en delbar version, der er beregnet til at informere forældre.
- ▶ **Skole-hjem-samarbejde:** Alle de voksne omkring eleverne har et ansvar når der foregår mobning eller lignende og et godt skole-hjem-samarbejde er en vigtig del af skolens antimobbearbejde. Det er derfor vigtigt at inddrage forældrenes perspektiv og at løse problemerne i dialog med dem.

Skabelon til handlingsplan

Skole

1 Indledende overvejelser

I denne del udfylder I alle de indledende overvejelser om det, der foregår, både i forhold til hvad I ved, hvilke elever, der er indblandet og hvilke akutte tiltag, der er brug for.

Hvem er tovholder på handlingsplanen?

Hvem skal inddrages i arbejdet med at lave handlingsplanen?

Hvordan er I blevet opmærksomme på, et der foregår noget, som kræver en handlingsplan?

Beskriv hvad I allerede ved om det der foregår

- Hvilke elever er involverede (ud fra den viden I har nu)?
- Hvor foregår det typisk? (f.eks. digitalt, i bestemte undervisningstimer, frikvarter, fritid)
- Hvad foregår der?
- Hvordan vil I beskrive eleverne i gruppen og deres relationer og roller?
- Hvis situationen ikke er ny, hvordan har skolen tidligere forsøgt at løse problemerne?

NB! Ved overskydende tekst vil du kunne scrolle i felterne, men ved evt udprintning vil kun den synlige del af teksten komme med

Baseret på jeres nuværende viden, er det så nødvendigt med akutte tiltag (midlertidige indsatser) for at gribe ind med det samme?

F.eks. ekstra støtte til bestemte elever, ekstra gårdvagt, ekstra underviser, samtaler med bestemte elever e.l.

2 Afdækning: Årsagen til problemerne med mobning eller lignende undersøges

I denne del laver I en grundig afdækning af de sociale mønstre i elevgruppen. DCUM anbefaler, at I bruger værktøjet **Afdæk situationen når der foregår mobning eller lignende** til at undersøge det, der foregår og årsagerne bag det. Baseret på afdækningen, udvælger I de overordnede temaer, som I mener situationen handler om.

Eksempel

Eleverne i 6.B er tit utrygge og kede af det. Enkelte elever bliver ofte hængt ud foran de andre, og skolen bestemmer sig for at undersøge hvad, det handler om. Afdækningen viser, at den hårde tone bunder i en lav tolerance for forskellighed. Det kan være i forhold til udseende, etnicitet, interesser etc. - dem, der stikker ud, får grimme kommentarer om det.

I de **midlertidige indsatser** sørger skolen for, at de elever, det er gået ud over, får hjælp og støtte og for at der bliver reageret når elever går over grænsen.

I **handlingsplanen** bliver der lavet indsatser, der handler om at ændre på måden eleverne taler til hinanden på og øge elevernes tolerance for forskellighed. Det kan være f.eks. gennem klassedrøftelser, skønlitteratur, øvelser, oplæg etc. med udgangspunkt i problematikker, der ligner dem, der er i klassen. Indsatserne bliver løbende evalueret og justeret efter behov, indtil problemerne er løst.

Hvis I ønsker at læse mere om mobbemønstre og hvilke tegn på mobning eller lignende man kan kigge efter, så brug værktøjet **Hvad er mobning - og mobbelignende situationer?**

Husk i jeres overvejelser om hvad, der foregår at være nysgerrige på alle de forskellige roller og positioner omkring eleverne; både dem, I ved, er direkte involverede i det I ønsker at ændre på, og dem der tilsyneladende har en mere passiv rolle. Eleverne er en del af et mønster og det er tit dynamikken i den større gruppe, der får enkelte elever til at handle som de gør. Det gælder også i situationer med mobning eller lignende.

Husk også at lægge mærke til de voksnes roller. Det kan være, at det er bestemte voksne, der trigger noget i elevgruppen, f.eks. gennem at udstille enkeltelever, eller voksne, der ikke opdager det, når der foregår noget negativt i gruppen, og derfor ikke får det stoppet. At arbejde med andre grupper end eleverne (f.eks. forældregruppen eller de voksne i skolen) kan godt være en af indsatserne i en handlingsplan.

Hvordan har I lavet jeres afdækning?

F.eks. det skrevne materiale om klassen, elevinterviews, observationer, forældreinterviews, sociogram, spørgeskema e.l.

Hvad peger jeres undersøgelse på?

Husk at fokusere både på dynamikken i gruppen og mellem enkelte elever

NB! Ved overskydende tekst vil du kunne scrolle i felterne, men ved evt udprintning vil kun den synlige del af teksten komme med

Hvilke overordnede temaer handler det om?

F.eks. grov sprogbrug, lav tolerance for forskellighed, digital kommunikation, højt konfliktniveau, frygt for at blive holdt udenfor e.l.

Tema 1

Tema 2

Tema 3

NB! Ved overskydende tekst vil du kunne scrolle i felterne, men ved evt udprintning vil kun den synlige del af teksten komme med

3 Temaer og indsatser

I denne del skal I beskrive det arbejde I vil gøre for at ændre de svære dynamikker, og for at skabe et trygt og godt undervisningsmiljø i elevgruppen.

Baseret på de overordnede temaer, I fandt i afdækningen, skal I vælge de konkrete indsatser, I vil igangsætte. For hver indsats skal I beskrive de tegn I ønsker at se, for at vurdere, om det virker. Brug skemaerne til at notere løbende. Ser I tegn på, at indsatserne virker? Ændrer de noget i den måde eleverne er sammen på? I værktøjet er der gjort plads til at beskrive tre temaer, men der skal arbejdes med alle de temaer, I ser i afdækningen.

Husk at handlingsplanen er et dynamisk dokument, og at I bør justere indholdet, hvis nødvendigt, for bedst muligt at ramme de problematikker, I ser blandt eleverne. Hvis en indsats ikke har den ønskede effekt, ændrer man i handlingsplanen og arbejder videre. Målet er, at handlingsplanen bliver et effektivt pædagogisk værktøj for jeres praksis.

HUSK

...at mobning opstår i et utrygt fællesskab, og at der derfor skal være indsatser der berører fællesskabets dynamikker og mønstre. Også selv om der er bestemte elever, der stikker ud som dem, der går forrest i mobbehandlingerne eller i at blive udsat for mobning eller lignende.

Der kan også være indsatser, der retter sig imod bestemte elever, f.eks. hvis der er elever, der har brug for at øve sig i noget bestemt, men en handlingsplan mod mobning eller lignende kan ikke kun handle om en enkelt elev - en elev kan ikke bære en kultur alene. Derfor skal handlingsplanen tænkes bredt og indeholde indsatser på gruppeniveau og for at styrke fællesskabet.

Det kan også være nødvendigt at arbejde med fællesskabets dynamik ved at have indsatser rettet imod de voksne, f.eks. forældregruppen, skole-hjem-samarbejdet eller teamet omkring eleverne.

Tema 1

Indsats: Hvilke konkrete indsatser vil I sætte i gang for at løse problemerne?

Tegn på at indsatsen virker: Hvilke tegn ønsker I at se for at vide, at indsatserne har den ønskede effekt? Det kan være helt konkrete ændringer, som f.eks. at flere elever tør tage ordet eller række hånden op i timerne, at flere elever er sammen på tværs, at der er færre konflikter eller at elever ikke er alene i frikvartererne.

Løbende evaluering af indsats: Kan I se konkrete tegn på, at indsatserne virker? Ændrer indsatserne på dynamikkerne i elevgruppen?

NB! Ved overskydende tekst vil du kunne scrolle i felterne, men ved evt udprintning vil kun den synlige del af teksten komme med

Tema 2

Indsats: Hvilke konkrete indsatser vil I sætte i gang for at løse problemerne?

Tegn på at indsatsen virker: Hvilke tegn ønsker I at se for at vide, at indsatserne har den ønskede effekt? Det kan være helt konkrete ændringer, som f.eks. at flere elever tør tage ordet eller række hånden op i timerne, at flere elever er sammen på tværs, at der er færre konflikter eller at elever ikke er alene i frikvartererne.

Løbende evaluering af indsats: Kan I se konkrete tegn på, at indsatserne virker? Ændrer indsatserne på dynamikkerne i elevgruppen?

NB! Ved overskydende tekst vil du kunne scrolle i felterne, men ved evt udprintning vil kun den synlige del af teksten komme med

Tema 3

Indsats: Hvilke konkrete indsatser vil I sætte i gang for at løse problemerne?

Tegn på at indsatsen virker: Hvilke tegn ønsker I at se for at vide, at indsatserne har den ønskede effekt? Det kan være helt konkrete ændringer, som f.eks. at flere elever tør tage ordet eller række hånden op i timerne, at flere elever er sammen på tværs, at der er færre konflikter eller at elever ikke er alene i frikvartererne.

Løbende evaluering af indsats: Kan I se konkrete tegn på, at indsatserne virker? Ændrer indsatserne på dynamikkerne i elevgruppen?

NB! Ved overskydende tekst vil du kunne scrolle i felterne, men ved evt udprintning vil kun den synlige del af teksten komme med

4 Status og opfølgning på situationen

Arbejdet med handlingsplanen er dynamisk, og i skemaet i trin 3 kan I løbende tilføje og ændre i de forskellige indsatser. I tillæg til den løbende evaluering anbefaler DCUM, at I lægger opfølgende statusmøder på situationen ind med jævne mellemrum. For at kunne vurdere, om den samlede indsats virker, er det vigtigt, at I bevarer den nysgerrige tilgang I havde under afdækningen, og løbende holder øje og taler med elever og forældre.

Hvis handlingsplanen ikke løser situationen med mobning eller lignende, bør den revideres. Arbejdet fortsætter indtil problemerne er ophørt og gruppen igen har et trygt undervisningsmiljø, hvor der er plads til alle.

Når I skal vurdere om den samlede indsats virker, kan I tage udgangspunkt i nedenstående spørgsmål

- ▶ **Oplever eleverne/forældrene/ det pædagogiske personale, at handlingsplanen har virket?**

- ▶ **Hvad har virket/ hvad har ikke virket?**

- ▶ **Hvorfor har det virket/ hvorfor har det ikke virket?**

- ▶ **Hvad mangler vi for at det lykkes?**

Status efter 2 uger

Status efter 4 uger

Status efter 8 uger

Status efter 12 uger

Status efter 16 uger

NB! Ved overskydende tekst vil du kunne scrolle i felterne, men ved evt udprintning vil kun den synlige del af teksten komme med

5 Det videre arbejde

Selv om man som skole eller uddannelsessted har vendt situationen og har klart at løse problemerne med mobning eller lignende, har man stadig en opgave foran sig. Der kan være elever, der har det svært, fordi de er blevet udsat for krænkelser eller ekskludering og der kan være elever, der har det svært fordi de har været en del af et utrygt miljø i en periode. Det er derfor vigtigt, at man som skole har overvejelser om, hvordan man kommer videre.

Hvordan vil I sikre, at elever, der har været berørte af denne situation, får den nødvendige hjælp og støtte fremover?

Hvordan vil I arbejde for, at skolen fremadrettet undgår situationer med mobning eller lignende og sikrer et trygt undervisningsmiljø for alle elever?

Er der erfaringer fra håndtering af sagen, som I skal informere til skolens bestyrelse (som er ansvarlig for skolens antimobbestrategi og som har tilsynspligt)?

NB! Ved overskydende tekst vil du kunne scrolle i felterne, men ved evt udprintning vil kun den synlige del af teksten komme med

FAQ

- ▶ **Hvem kan udpeges som ansvarlig for at udarbejde handlingsplanen?**

Det vil være forskelligt fra skole til skole hvem der er mest oplagt som ansvarlig for at udarbejde handlingsplanen. På nogle skoler vil det være oplagt at vælge en afdelingsleder og på andre skoler, vil det være nærliggende at vælge en eller flere undervisere, som kender eleverne godt.
- ▶ **Hvad skal den/de ansvarlig(e)?**

Den/de ansvarlig(e) skal sørge for at handlingsplanen bliver udarbejdet inden for 10 arbejdsdage fra den dato skolen har konstateret, at der er problemer med mobning eller lignende. Husk at barren er lav. Den ansvarlige skal også sørge for, at indsatserne bliver gennemført og evalueret løbende.
- ▶ **Hvem skal inddrages i at udarbejde handlingsplanen og hvordan?**

Vi anbefaler, at man inddrager bredt når man udarbejder handlingsplanen, og tænker både lærere, pædagoger (fra skole og SFO/klub), forældre og ledelse ind. Afhængig af hvad, der foregår, kan det også være nyttigt at inddrage SSP.
- ▶ **Hvilke elever og forældre er berørte?**

Skolen er forpligtet til at informere berørte elever og deres forældre om indholdet i handlingsplanen. 'Berørte elever' er alle elever, som indgår i det fællesskab, hvor indsatserne foregår. Fordi man skal arbejde ud fra det fællesskabsorienterede mobbesyn og have fokus på dynamikkerne i hele gruppe, vil det derfor oftest være hele klassen og alle klassens forældre.

Delbar handlingsplan til informering af berørte elever og forældre

Informering af berørte elever og forældre

Hvorfor har vi udarbejdet en handlingsplan?

Akutte tiltag

NB! Ved overskydende tekst vil du kunne scrolle i felterne, men ved evt udprintning vil kun den synlige del af teksten komme med

Hvilke temaer viser den undersøgelse skolen har lavet? Og hvilke indsatser igangsættes til hvert tema?

Tema

Indsatser

--

--

Tema

Indsatser

--

--

Tema

Indsatser

--

--

NB! Ved overskydende tekst vil du kunne scrolle i felterne, men ved evt udprintning vil kun den synlige del af teksten komme med